

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
2770-14

meddelat i Stockholm den 10 februari 2015

SÖKANDE

AA

Ombud: Advokaterna Jonas Benedictsson och Carl Svernlöv
Baker & McKenzie Advokatbyrå KB
Box 180
101 23 Stockholm

SAKEN

Resning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår ansökningen.

BAKGRUND

Den 18 november 2010 anmälde E. Öhman J:or Fonder AB (Öhman Fonder) till Finansinspektionen att AA valts till styrelseledamot i bolaget vid en extra bolagsstämma den 1 november 2010.

Finansinspektionen beslutade den 22 februari 2011 att påtala för Öhman Fonder att AA inte uppfyllde de krav som ställs på den som ska ingå i bolagets styrelse och att, om hon fortfarande ingick i bolagets styrelse den 20 maj 2011,

Dok.Id 155357

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
2770-14

inspektionen kunde besluta att hon skulle träda ur styrelsen eller återkalla bolagets tillstånd att driva fondverksamhet. I beslutet hänvisade Finansinspektionen till 2 kap. 1 § 4 lagen (2004:46) om investeringsfonder (numera lagen om värdepappersfonder). Enligt den punkten gäller bl.a. att den som ska ingå i styrelsen för ett fondbolag har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av bolaget och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm som avslag överklagandet. Kammarrätten i Stockholm biföll däremot hennes överklagande och upphävde underinstansernas avgöranden.

Finansinspektionen överklagade kammarrättens dom. I dom den 22 november 2013 (mål nr 2531-12) biföll Högsta förvaltningsdomstolen överklagandet och fastställde, med upphävande av kammarrättens dom, det slut som förvaltningsrättens dom innehåller.

YRKANDE M.M.

AA ansöker om resning och yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska undanröja domen den 22 november 2013 i mål nr 2531-12 och ta upp målet till förnyad handläggning. Till stöd för sin ansökan anför hon bl.a. följande.

Finansinspektionen är en utomordentligt viktig myndighet för Finansdepartementet och mellan dem bedrivs ett omfattande samarbete i olika frågor. I Högsta förvaltningsdomstolens avgörande deltog fyra justitieråd vilkas oberoende och opartiskhet det från objektiv utgångspunkt finns anledning att ifrågasätta med hänsyn till deras starka kopplingar till såväl Finansdepartementet som Finansinspektionen. Tre av justitieråden har under många år fram till 2009 innehaft chefsbefattningar på Finansdepartementet. Under denna tid var de kollegor med två av styrelseledamöterna i Finansinspektionen. Ett av dessa justitieråd har under 2010 och 2011 haft anknytning till departementet som särskild utredare och som ledamot i en skatteutredning. På Finansdepartementets

Mål nr
2770-14

uppdrag var ett av justitieråden under flera år styrelseordförande i AB Bostads-
garanti som då sorterade under detta departement. Ett annat justitieråd har en bror
som är rättschef i Finansdepartementet och var dessutom under 1990-talet kollega
i Svea hovrätt med en av styrelseledamöterna i Finansinspektionen. Vidare deltog
två av justitieråden i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande den 29 maj 2012
(mål nr 2039-11) att inte tillerkänna HQ AB talerätt mot Finansinspektionens
beslut att återkalla HQ Bank AB:s tillstånd att bedriva bankrörelse m.m. Till detta
kommer att två justitieråd under tjänstgöring i Lagrådet granskat förslag till
ändringar i lagen om investeringsfonder.

Högsta förvaltningsdomstolen har också gjort sig skyldig till oriktig
rättstillämpning och motsvarande grovt rättegångsfel. I 2 kap. 1 § lagen om
investeringsfonder föreskrivs inte någon sådan ledningsprövning som
Finansinspektionen företagit och som enligt domstolen har varit korrekt. Stöd för
hur prövningen ska göras kan analogivis hämtas från förarbetsuttalanden till
reglerna om ägarprövning i fråga om banker (prop. 1995/96:173 s. 70). Av dessa
uttalanden framgår att om en person ska fråntas sin auktorisation bör det krävas
att det är klarlagt att denne är olämplig. Eftersom AA redan var ledningsprövad av
Finansinspektionen för uppdraget i bl.a. HQ AB är ingripandet mot henne att
jämföras med ett beslut om återkallelse av hennes auktorisation och innebär i
realiteten ett yrkesförbud. Den enskilde ska i ett sådant fall inte behöva styrka sin
egen lämplighet utan det måste ställas höga krav på konkretion och på att de
omständigheter som läggs till grund för ett beslut är utredda och klarlagda innan
ett ingripande sker. I motsats till vad Finansinspektionen anfört i sin egen
vägledning har dock några dokumenterade och kontrollerade fakta inte åberopats
mot AAs lämplighet. AA har i stället ålagts bevisbördan i fråga om förhållanden
som inte konkretiserats eller preciserats av Finansinspektionen.

Vidare har Högsta förvaltningsdomstolen inte beaktat aktiebolagslagens
bestämmelser om ansvarsfördelning mellan moderbolag och dotterbolag. En

ledamot av en styrelse i ett moderbolag har inte ansvar för driften i ett dotterbolag annat än vid särskilda förhållanden såsom att ledningen i dotterbolaget visat sig inte vara kompetent eller att det på annat sätt framkommit varningssignaler som utlöser en aktivitetsplikt. AA blev först under våren 2010 varse de problem som förelåg i banken och hon vidtog då tillsammans med andra i styrelsen adekvata åtgärder. Detta förhållande, liksom annat underlag som tillförts processen efter Finansinspektionens beslut, har inte beaktats av Högsta förvaltningsdomstolen. Att domstolen således inte prövat målet i hela dess vidd måste anses utgöra ett grovt rättegångsfel.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

I 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291) anges att resning får beviljas i mål eller ärende om det på grund av något särskilt förhållande finns synnerliga skäl att pröva saken på nytt.

Enligt 41 § förvaltningsprocesslagen gäller i fråga om jäv mot den som handlägger mål enligt denna lag bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare. Bestämmelser om jäv finns i 4 kap. 13 § rättegångsbalken. I punkterna 1–9 nämns vissa konkreta omständigheter som medför jäv. Enligt punkt 10 är en domare jävig, om det finns någon annan särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i målet.

Bestämmelserna om jäv ska tolkas med beaktande av Europakonventionen och dess krav i artikel 6.1 på att var och en har rätt att få sin sak prövad i en oavhängig och opartisk domstol. Europadomstolen skiljer i sin praxis mellan subjektiv och objektiv opartiskhet. Med subjektiv opartiskhet menas att en domare rent faktiskt inte har en förutfattad mening eller en önskan att främja den ena partens intressen medan man med objektiv opartiskhet menar att det finns garantier för att varje legitimt tvivel i detta hänseende kan uteslutas (se RÅ 2009 ref. 8).

Mål nr
2770-14

Invändningarna om jäv

AA har gjort gällande att flera av de justitieråd som deltog i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande den 22 november 2013 var jäviga på grund av kopplingar till Finansdepartementet och till Finansinspektionen.

Finansinspektionen lyder visserligen under regeringen och hör till Finansdepartementets ansvarsområde men är, i likhet med andra förvaltningsmyndigheter, fullt självständig enligt 12 kap. 2 § regeringsformen i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda.

Varken det förhållandet att justitieråden tidigare har tjänstgjort på Finansdepartementet eller att de har någon annan koppling till detta departement ger anledning att ifrågasätta deras oberoende och opartiskhet vid överprövningen av beslut som i första instans fattats av Finansinspektionen. Detsamma gäller den omständigheten att justitieråden tidigare arbetat på samma arbetsplats som några av de styrelseledamöter som ingick i Finansinspektionens styrelse när beslutet fattades.

Den invändning om jäv som Högsta förvaltningsdomstolen härefter har att ta ställning till gäller det förhållandet att två av justitieråden tidigare har granskat lagförslag om bl.a. ändringar i lagen om investeringsfonder när de tjänstgjort i Lagrådet.

Av Europadomstolens avgöranden framgår att om en domare haft befattning med saken i en annan egenskap får frågan om domarens partiskhet bedömas med hänsyn till dennes ställning och funktion vid detta tillfälle (se Europadomstolens domar i målen Procola mot Luxemburg den 28 september 1995, McGonnell mot Förenade konungariket den 8 februari 2000 och Kleyn m.fl. mot Nederländerna den 6 maj 2003).

Mål nr
2770-14

Att en domare tidigare i ett annat sammanhang, utan anknytning till det aktuella målet, har tagit ställning i en rättsfråga som uppkommit i målet torde endast under mycket speciella förhållanden medföra jäv. En domares tidigare medverkan i lagstiftningsarbete har sålunda inte lett till att domaren därigenom ansetts ha tagit befattning med saken på ett sådant sätt att det förelegat jäv vid handläggningen av mål som rört tillämpningen av den aktuella författningen (RÅ 1993 ref. 31, RÅ 2005 ref. 1 och NJA 2010 s. 274).

I de yttranden som AA hänvisar till har Lagrådet granskat bl.a. förslag till ändringar i lagen om investeringsfonder. I yttrandena berörs inte de frågeställningar som senare aktualiserades i ärendet om ledningsprövning. Redan av detta skäl finns det inte anledning att befara en bristande opartiskhet hos de justitieråd som vid de aktuella tillfällena tjänstgjorde i Lagrådet.

När det slutligen gäller AAs invändning mot de två justitieråd som deltog i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande angående HQ AB:s talerätt mot Finansinspektionens beslut att återkalla HQ Bank AB:s tillstånd att bedriva bankrörelse avsåg det målet enbart en processuell fråga utan betydelse för den bedömning som Högsta förvaltningsdomstolen senare hade att göra i ledningsprövningsärendet. Något hinder för justitieråden att delta i båda avgörandena har därmed inte förelegat.

Sammanfattningsvis har det inte framkommit något som är ägnat att rubba förtroendet för justitierådets oberoende och opartiskhet vid avgörandet av Högsta förvaltningsdomstolens mål nr 2531-12.

Frågan om oriktig rättstillämpning m.m.

Av resningsförfarandets karaktär av extraordinärt rättsmedel följer att grund för resning inte föreligger med mindre det i resningsmålet framkommer omständigheter som ändrar bilden i sådan omfattning att en omprövning av det tidigare

Mål nr
2770-14

avgörandet måste anses motiverad eller det annars finns anledning att anta att den prövande myndigheten eller domstolen vid sin bedömning gått klart utöver vad som framstår som riktigt. Enbart den omständigheten att det kan ha funnits utrymme för skilda bedömningar i ett ärende innebär inte att det föreligger förutsättningar för resning.

Ett skäl som AA anfört till stöd för ansöknings om resning är att Högsta förvaltningsdomstolen inte har beaktat den utredning som tillkommit efter Finansinspektionens beslut.

I den klandrade domen har Högsta förvaltningsdomstolen ansett att Finansinspektionens beslut angått AA på ett sådant sätt att hon haft rätt att överklaga det. Det material och den information som hon under processen tillfört målet har ingått i Högsta förvaltningsdomstolens underlag för prövningen av överklagandet. Det finns inte stöd för att utgå från annat än att domstolen har beaktat detta vid överprövningen av det beslut som i första instans fattats av Finansinspektionen. Skäl att bevilja resning på denna grund föreligger inte.

I övrigt har AA till stöd för påståendet att Högsta förvaltningsdomstolen gjort sig skyldig till oriktig rättstillämpning väsentligen upprepat argument och invändningar som förts fram och beaktats i den ordinarie processen. Fråga är med andra ord inte om några nytillkomna omständigheter som ändrar bilden av sakförhållandena på ett sådant sätt att en omprövning är motiverad. Vad som anförs ger inte heller något stöd för slutsatsen att de rättsliga bedömningar som den klandrade domen bygger på är uppenbart oriktiga.

Sammanfattande slutsats

Mot bakgrund av vad som anförs finner Högsta förvaltningsdomstolen att invändningarna om jäv, grovt rättegångsfel och oriktig rättstillämpning inte ger anledning att bevilja resning. Med hänsyn härtill och då det inte heller

BESLUT

Mål nr
2770-14

framkommit något annat särskilt förhållande som kan utgöra synnerliga skäl för förnyad prövning ska ansökningen avslås.

_____

_____

_____

Beslutet har fattats av justitieråden Gustaf Sandström, Karin Almgren, Christer Silfverberg, Inga-Lill Askersjö och Mahmut Baran.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Mattias Håkansson.